

Příklady 12.5.2010

Dědictví, závět', dědici ze zákona

JUDr. Irena Novotná

Nás seriál o právu v životě občana pokračuje dál. Tentokrát se budeme zabývat závětí.

Jak pořídít platnou závět'?

Jistě občas přemýšlíte o tom, co se stane s Vaším majetkem v případě smrti. V tom případě jste praktičtí lidé. Ale i když zatím na takové záležitosti, ve shonu všedních dnů nemáte ani pomyslení, přesto je dobré se seznámit s tím, jak platnou závět' sepsat a ochránit své dědice před hádkami a zklamáním. Vždyť nemálo rodin, které žily ve shodě, a přátelství se kvůli dědictví rozešlo ve zlém. Následující článek je pouze informačním průvodcem k této problematice, doporučuji si prostudovat příslušná ustanovení v občanském zákoníku a nebo, v případě, že si nejste jisti se zvládnutím sepsání závěti, navštívit právníka, který se touto problematikou speciálně zabývá. Jen tak zabráníte neplatnosti své závěti, na které vám jistě záleží.

Co je to závět'?

Závět' je právní úkon, jehož účinky nastanou až v okamžik smrti. Jde o možnost uskutečnění plného a nezadatelného práva **zůstavitele** (tedy toho, kdo závět' sepisuje) určit, kdo bude **dědicem** jeho majetku.

Způsobilý zůstavitel

Občanský zákoník předepisuje několik obecných pravidel, které zůstavitel musí při sepisování závěti bezpodmínečně dodržet.

Zůstavitel musí být plně způsobilý k právním úkonům, tedy zletilý.

Současná právní úprava sice poskytuje možnost sepsat závět' i nezletilé osobě starší 15 let, ta však může sepsat závět' pouze formou notářského zápisu. Pokud závět' pořídí osoba s omezenou způsobilostí k právním úkonům, je třeba takovou závět' posoudit v závislosti na obsahu a rozsahu omezení, které je obsaženo v soudním rozhodnutí soudu o omezení způsobilosti.

Formy závěti

Zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník (dále jen "občanský zákoník"), ve svém ustanovení

§ 476 stanoví formy závěti takto: "**Zůstavitel může závět' buď napsat vlastní rukou, nebo ji zřídít v jiné písemné formě za účasti svědků nebo ve formě notářského zápisu...**"

To znamená, že právní úprava připouští pouze **jedinou formu závěti a to písemnou.**

Náležitosti závěti

Občanský zákoník ve svém § 476 odst. 2 uvádí povinné náležitosti závěti, při jejichž nedodržení je závět' neplatná takto:

„V každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná.“ Také, podle tohoto ustanovení občanského zákoníku je neplatná i závět' více zůstavitelů.

Závět' psaná vlastní rukou

Holografní závět' pak musí být napsána vlastní rukou a samozřejmě také vlastní rukou podepsána, jinak je také neplatná.

Závět' pořízení na psacím stroji nebo napsána na počítači

Pro alografní závět' (závět' pořízená zůstavitelem v jiné písemné formě, než vlastnoruční) za účasti dvou svědků, platí také speciální pravidla:

Zůstavitel jí musí vlastní rukou podepsat a musí před dvěma svědky současně přítomnými výslovně projevít, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se musí na závět' také **podepsat.**

Projevení poslední vůle osobami, kteří nemohou číst nebo psát

Zvláštní ustanovení se týká zůstavitele, který nemůže číst nebo psát. Ten projeví svoji poslední vůli před třemi současně přítomnými svědky v listině, která musí být přečtena a přítomnými svědky podepsána. Přitom musí před nimi potvrdit, že listina obsahuje jeho poslední vůli. **Pisatelem a předčítatelem** může být i svědek; pisatel však nesmí být zároveň předčítatelem. V listině musí být uvedeno, že zůstavitel nemůže číst nebo psát, kdo listinu napsal a kdo nahlas přečetl a jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že listina obsahuje jeho pravou vůli. Listinu musí svědci podepsat.

Stanovení dědiců

Dědicové musí být v závěti jednoznačně identifikováni. To znamená, že zůstavitel napíše jméno, příjmení, může ho označit příbuzenským vztahem k zůstaviteli, popřípadě k jeho jménu připojí rodné číslo dědice. To proto, aby bylo možno dědice při dědickém řízení nepochybně určit.

Dědicové v prvním a druhém pořadí

Zůstavitel je také oprávněn k tomu, pro případ, že by dědic na prvním místě dědictví z jakéhokoli důvodu nenabyl, ustanovit i náhradního dědice.

Samozřejmě není vyloučeno, aby zůstavitel určil v závěti více dědiců, případně i vymezil jejich podíly.

Je však nutné zdůraznit, že jakékoli stanovení podmínek zůstavitelem v závěti je právně nepřipustné. I když tím platnost závěti není dotčena, k těmto podmínkám se jednoduše vůbec nepřihlíží. Jako by v závěti nebyly.

Neopominutelní dědicové

Ustanovení o tzv. neopominutelných dědicích je velmi důležité. Tedy, ustanovení § 479 občanského zákoníku stanoví, že nezletilým potomkům se musí dostat aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona, a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona. **Pokud závět' tomu odporuje, je v této části neplatná, nedošlo-li k vydědění uvedených potomků. Děti a manžel dědí podle zákona stejným dílem v první skupině.**

Případy vydědění

Jak vydědit svého potomka? Nemyslete si, že je to výjimečný případ, kdy zůstavitel má k tomu pádné důvody. Ale občanský zákoník ve svých příslušných ustanoveních striktně stanoví podmínky, za kterých může zůstavitel potomka vydědit.

Jde o následující výčet :

- a) potomek v rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech,
- b) o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl, c) byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku,
- d) trvale vede nezřízený život.

Listina o vydědění musí mít všechny náležitosti závěti a musí v ní být uveden důvod vydědění.**Zrušení závěti**

Ustanovení § 480 občanského zákoníku stanoví ještě pravidla pro rušení závěti.

Závěť se zrušuje platnou závětí pozdější, pokud vedle ní nemůže obstát, anebo odvoláním závěti; odvolání musí mít formu, jaké je třeba k závěti. Zůstavitel zruší závěť také tím, že zničí listinu, na níž byla napsána.

Vzor závěti s univerzálním dědicem:

Já, Igor Havlas, narozený dne 7. 4. 1934 v Obci Velký Beranov, bytem Klecánkova 45, Velký Beranov, pořízují po zralé úvaze tuto závěť :

Dědicem veškerého mého majetku, jak movitého, tak nemovitého ustanovuji svého syna Karla Havlase, narozeného 6.7.1976, bytem Havlenova 4, Praha, r.č. 760706/XYX.

V Obci Velký Beranov, dne 27.9.2007.

.....podpis.....

Vzor závěti s více dědici :

Já, Igor Havlas, narozený dne 7.4.1934 v Obci Velký Beranov, bytem Klecánkova 45, Velký Beranov, pořízují po zralé úvaze tuto závěť :

I. Dědicem následujícího majetku :

a) všechny nemovitosti, které jsou v mém výlučném vlastnictví (vypsat podrobně z listu vlastnictví)

ustanovuji svého syna Karla Havlase, narozeného 6.7.1976, bytem Havlenova 4, Praha, r.č. 760706/XYX.

II. Dědicem následujícího majetku :

a) hotovost 1 600 000 Kč (slovy: jeden milionšestsetisícikorun českých) uloženou na účtu 1998769876/0300 vedeném u Komerční banky, a.s. Praha, Jiráskova 6, 140 00 Praha

ustanovuji svou dceru Květuši Jiráskovou, rozenou Havlasovou, narozenou 8.2.1974 , bytem Karáskova 8, Praha 6.

V Obci Velký Beranov, dne 27. 9. 2007.

.....podpis.....

Komentář:

Údaje ve vzorech závěti jsou smyšlené, pouze uvedeny pro lepší orientaci čtenáře ve vzoru.

Copyright © 2010 by Dashöfer Holding, Ltd. a Praxis-Media nakladatelství s.r.o.
Na Příkopě 18, P.O.Box 772, 111 21 Praha 1
Společnost je zapsána u Městského soudu v Praze, oddíl C, vložka 97381 IČ: 271 15 356
tel: + 420 224 197 800, fax: + 420 224 197 471, e-mail: info@praxismedia.cz